

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/19168> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Spanninga, Hotso

Title: Gulden vrijheid ? : politieke cultuur en staatsvorming in Friesland, 1600-1640

Date: 2012-06-28

Gulden Vrijheid?

FA-nr 1061

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij financiële steun van de Boelstra Olivier Stichting, de Boersma-Adema Stichting, de J.E. Jurriaanse Stichting, het Koninklijk Fries Genootschap voor Geschiedenis en Cultuur, het Old Burger Weeshuis, het Sint Anthony Gasthuis, de Stichting Herbert Duintjer Fonds en de Stichting Professor Van Winter Fonds.

Foar ús heit en mem
en myn Nynke en Metsje

Afbeeldingen op het omslag: op de voorkant de poort van het landschapshuis en een deel van de begrafenisstoet van Ernst Casimir van Nassau (zie p. 210) en op de achterkant het in 1849 afgebrande landschapshuis (zie p. 77).

Deze dissertatie heeft geen eigen ISBN,
het ISBN van de handelsuitgave is 978-90-8704-296-7.

© 2012 Hotso Spanninga & Uitgeverij Verloren BV
Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum

Omslagontwerp: Robert Koopman, Hilversum
Opmaak: Rombus, Hilversum
Druk: Wilco, Amersfoort
Bindwerk: Van Waarden, Zaandam

No part of this publication may be reproduced in any form without written permission from the publisher.

Gulden Vrijheid?

Politieke cultuur en staatsvorming in Friesland, 1600-1640

PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van Rector Magnificus prof.mr. P.F. van der Heijden,
volgens besluit van het College voor Promoties
te verdedigen op donderdag 28 juni 2012
klokke 16.15 uur

door

HOTSO SPANNINGA

geboren te Joure
in 1954

Promotiecommissie

Promotores: Prof.dr. S. Groenveld

Prof.dr. J.A. Mol

overige leden: Prof.dr. J. Pollmann

Prof.dr. M.R. Prak (Universiteit Utrecht)

Dr. O. Vries (Rijksuniversiteit Groningen)

Inhoud

Woord vooraf	9
Inleiding	11
<i>Onwil en onmacht</i>	11
<i>Probleemstelling en opzet</i>	15
<i>Historiografie</i>	22
 DEEL I – ACHTERGRONDEN	
1 Friesland in de Republiek	31
<i>Bondgenoten</i>	31
<i>Zeegewest</i>	35
<i>Friese Vrijheid</i>	37
<i>Ruggespraak</i>	42
 2 De Vrijheid herwonnen	52
<i>Van eenhoofdig naar meerhoofdig gezag</i>	52
<i>De toegang tot de Landdag</i>	60
<i>Grietmannen op de Landdag</i>	80
<i>De Staten van Friesland</i>	92
<i>Machtsstrijd tussen Hof en Staten</i>	97
<i>Steden en platteland in conflict</i>	102
<i>De scheuring van 1600</i>	108
 DEEL II – ESCALATIE	
3 Politieke onbestendigheid	121
<i>Strijd om de quote</i>	121
<i>Stadhouder Ernst Casimir</i>	128
<i>Twist om de magistraatsbestelling</i>	133
<i>Het oproer van 1626</i>	155
<i>De hervormingspoging van 1627</i>	162

4 Politieke verlamming	174
<i>De Generaliteit op de proef gesteld</i>	174
<i>Ingrijpen met harde hand</i>	182
<i>Het oproer van 1634</i>	195
<i>De Friese soevereiniteit op de proef gesteld</i>	200
5 Revolutie	217
<i>De almanak van Zevenwouden</i>	217
<i>De revolutie van 1635</i>	224
<i>Mislukte contrarevolutie</i>	245
<i>De Friezen aan zichzelf overgeleverd</i>	257
 DEEL III – CONFRONTATIE	
6 Met fluwelen handschoen	267
<i>Roeien tegen de stroom in</i>	267
<i>Toenemende gramschap</i>	287
<i>Restauratie in de negen steden</i>	294
<i>De vernieuwde Landdag van 1637</i>	300
<i>Belastingmiddelen en kloostermeiers</i>	309
7 Met ijzeren vuist en loden voeten	315
<i>De impasse doorbroken</i>	315
<i>Verkoop van kloosterlanden</i>	317
<i>Hervormingsvoorstellen en belastingheffing</i>	322
<i>De laatste hinderpalen</i>	336
<i>Gijzeling</i>	340
 DEEL IV – CONSOLIDATIE	
8 Nieuwe machtsverhoudingen	349
<i>Tussen hoop en vrees</i>	349
<i>Kloosterlanden en financiën</i>	352
<i>Stemreglement en stemkohieren</i>	369
<i>Stadhouder en Steden</i>	383
<i>Adel en stadhouder</i>	397
 Slotbeschouwing	 410

Bijlagen	419
Lijst van afkortingen	430
Herkomst van illustraties	431
Geraadpleegde gedrukte bronnen en literatuur	432
Summary	442
Register	456
Curriculum vitae	464

